

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

TER BESLISSING

Datum
22 mei 2023

Kenmerk
DGA-DAD / 27386126

nota

Beslisnota vervolg verzamelbrief dierenwelzijn

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

In de bijgevoegde Kamerbrief wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang op een aantal moties, toezeggingen en regelgevingstrajecten over landbouwhuisdieren. Deze brief is een vervolg op de recent verstuurd verzamelbrief. Het streven is om de brief ruim voor het Commissiedebat van 15 juni over dieren in de veehouderij aan de Tweede Kamer te versturen.

Geadviseerd besluit

1. U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending van bijgevoegde brief naar de Tweede Kamer.
2. U wordt geadviseerd het advies van de Stuurgroep Ingrepen Pluimvee over te nemen en de Kamer hierover middels bijgevoegde brief te informeren.
3. U wordt geadviseerd akkoord te gaan met vaststelling van wijzigingsregelgeving voor de huis- en hobbydierenlijst op hun vroegst aan het eind van 2023. Dit betekent dat inwerkingtreding voor het eerst op 1 juli 2024 mogelijk zal zijn.
4. U wordt geadviseerd om, nu de transportsector heeft aangegeven in september de impact van de aanpassing van de beleidsregel

maximumtemperatuur naar maximaal 30 graden Celsius bij diertransport in kaart te brengen, deze impactanalyse te betrekken bij het aanpassen van de beleidsregel.

Kernpunten

- In deze brief informeert u de Kamer over de stand van zaken van de voortgang op verschillende moties en toezeggingen over het plan van aanpak hittestress bij landbouwhuisdieren, de beleidsregel maximum temperatuur diertransport, evaluatie NVWA hitte 2020-2022, doden van dieren, verlenging vrijstelling verbod op ingreep snavel bij pluimvee, registreren stalbezettingen, huis- en hobbydierenlijst, incident geelektrocuteerde koeien.
- Op dit moment staat het eerstvolgende commissiedebat over dieren in de veehouderij gepland voor 15 juni 2023. Deze brief zal voor het debat aan de Tweede Kamer verzonden worden. Op 26 mei jl. is een eerste verzamelbrief verzonden aan de Tweede Kamer.

Plan van aanpak voor hittestress bij landbouwhuisdieren

- U doet de toezegging af om voor de zomer van 2023 een geactualiseerde versie van het plan van aanpak voor hittestress bij landbouwhuisdieren naar de Tweede Kamer te sturen (Kamerstuk 28286, nr. 1267).
- De geactualiseerde versie van het plan, die als bijlage bij de Kamerbrief is gevoegd, is afgestemd met de bestuurders van de betrokken partijen (NVWA, LTO, POV, Stichting AVINED, Vee & Logistiek Nederland, TLN/SAVEETRA, COV en NEPLUVI). Vanwege de diversiteit aan betrokken partijen en vanwege het verschil van inzicht tussen overheid en sector, is hierin opgenomen dat niet alle acties in het plan onderschreven worden door iedere betrokken partij. Zo zijn sommige acties het gevolg van politieke toezeggingen of van het opvolging geven aan moties (zoals het wijzigen van de beleidsregel voor de maximumtemperatuur voor transport).
- In het plan doet u een nieuwe toezegging om de afstemming tussen partijen te faciliteren, om te komen tot een handreiking voor gemeentes en provincies, zodat gemeentes in overleg met dierhouders afhankelijk van de lokale omstandigheden een passende oplossing voor het beschermen van dieren in hete periodes kunnen vinden.
- Dit is een toezegging in vervolg op uw antwoord op schriftelijke vragen van het lid Graus ten aanzien van de vergunningverlening voor schuilstallen van 7 december 2022 (Kamerstuk 2022Z24332). Hierin gaf u aan om in het vervolgtraject de integraliteit met andere uitdagingen in het landelijk gebied in het oog te houden, naar aanleiding van gesprekken met stakeholders over dit onderwerp.

Beleidsregel maximum temperatuur diertransport

- U heeft de Kamer op 19 december 2022 geïnformeerd dat u de bestaande beleidsregel die diertransport boven de 35 graden Celsius verbiedt gaat aanpassen (conform 2 moties lid Vestering, PvdD).
- Eerder zijn u een drietal opties voorgelegd ten aanzien van de opvolging van de aangenomen motie die vraagt om de beleidsregel voor het voorjaar aan te passen en de EFSA adviezen hierin mee te nemen, namelijk:
 - Vasthouden aan de oorspronkelijke inzet en zo snel mogelijk verlaging van de maximumtemperatuur voor transport middels aanpassing van de beleidsregel, gebaseerd op de door EFSA gestelde adviezen. Daarmee invulling geven aan de motie.
 - Wachten op de voorstellen van de Europese Commissie (EC) voor herziening van de Europese dierenwelzijnsregelgeving die dit najaar worden verwacht en inzetten op verlaging van de maximumtemperatuur tijdens EU-onderhandelingen.
 - Verlagen van de maximumtemperatuur naar 30 graden zonder impactanalyse en zonder het overnemen van de EFSA-adviezen en zo snel mogelijk beginnen met de internetconsultatie (als alternatief voor de impact-analyse). Daarnaast inzetten op stevige(re) verlaging van de temperatuurgrens tijdens de Europese onderhandelingen.
- U geeft in deze brief aan dat dit niet lukt voor dit voorjaar en u de impactanalyse van de sector en voorstellen van de Europese Commissie voor de herziening van de transportverordening te willen betrekken indien deze tijdig gereed zijn. Zeworden beide verwacht in september 2023.

Evaluatie NVWA hitte 2020-2022

- De toezegging uit oktober 2020 om de Kamer te informeren over temperatuurdata van NVWA bij transporten en temperatuurverloop in de wagen in de zomer van 2020, wordt in deze brief alsnog afgedaan. Hierbij wordt de Kamer ook gelijk geïnformeerd over de gegevens van 2021 en 2022.
- Een voorzichtige conclusie is dat overschrijding van de 35 graden grens relatief minder vaak is voorgekomen in 2022.
- De, met regelmaat zeer warme, zomer van 2022 heeft niet geleid tot een hoger percentage maatregelen.
- Hierbij wordt wel opgemerkt dat een vergelijking tussen de drie jaren moeilijk te maken is in verband met het verschil in de temperaturen. Ook is het aantal weken waarin het warm was niet gelijk.

Het doden van dieren

- U geeft een korte reactie op de RDA zienswijze Doden van zorgbehoevende dieren. De vaste Commissie LNV heeft u in een brief op 22 mei verzocht om een afschrift van uw reactie op de zienswijze, uiterlijk mei 2023.
- Tevens stuurt u met deze brief het rapport van WUR en CenSAS over omgang met zorgdieren en euthanasie op het primaire bedrijf toe (beleidsondersteunend onderzoek).
- U geeft tot slot uw vervolgstappen aan op dit onderwerp: samenwerking vanaf januari 2024 via onderzoeksprogramma van regieorgaan SIA om toekomstige veehouders op Hogescholen beter te informeren over het op verantwoordelijke wijze doden van dieren op het primaire bedrijf.

Verlenging vrijstelling verbod op ingreep snavel bij pluimvee

- Het beleid van LNV is steeds gericht geweest op het op een verantwoorde manier uitfasen van fysieke ingrepen. Voor de uitfasering van nog toegestane ingrepen bij pluimvee wordt u geadviseerd door de Stuurgroep Ingrepen Pluimvee.
- Op basis van eerder advies van de Stuurgroep is per 1 januari 2019 een verbod op de snavelbehandeling bij leghennen en moederdieren van reguliere vleeskuikens, welke toen samen zo'n 90% van alle pluimvee betrof, ingegaan. De vrijstelling een aantal andere groepen pluimvee is toen verlengd tot 1 september 2023: vaderdieren uit de vermeerderingssector, legouderdieren, (over)grootouderdieren, moederdieren van tragergroeiende vleeskuikens, eendagskuikens bestemd voor export en kalkoenen. Niet behandelen van de snavel leidt bij deze dieren tot schade en verminderd welzijn.
- Op 1 september 2023 vervallen de vrijstellingen van het verbod op de snavelbehandeling voor deze groepen pluimvee. De Stuurgroep heeft onlangs advies uitgebracht over de uitfasering van de snavelbehandeling voor deze categorieën pluimvee (zie bijlage).
- De Stuurgroep adviseert de vrijstelling voor vaderdieren niet te verlengen. Voor deze categorie is het gelukt om ze verantwoord te houden zonder welzijnsschade. Voor legouderdieren, (over)grootouderdieren, eendagskuikens bestemd voor export en kalkoenen is het advies te verlengen met 5 jaar en de vrijstelling voor moederdieren van tragergroeiende vleeskuikens met 3 jaar.
- Deze periodes zijn nodig voor meer onderzoek (bestaande uit ophalen meer kennis en testen op praktijkbedrijven) en, uitgaande van positieve resultaten, implementatie in de praktijk.
- Voor de moederdieren van tragergroeiende vleeskuikens is men al verder in de richting van het verantwoord uitfasen en is daarom de termijn van drie jaar opgenomen. Voor de overige categorieën geldt dat men nog verder van de oplossing verwijderd is. Daarbij kost het ophalen van nieuwe ideeën tijd en dient rekening gehouden te

worden met de lengte van de opfok- en productieperiode van de dieren en nakomelingen.

- Op Europees niveau komt, in het kader van de herziening van de dierenwelzijnsregelgeving, het uitfaseren van deze ingreep ook aan bod.
- De kans dat voor een beperkt aantal categorieën de vrijstelling nogmaals verlengd moeten worden is aanwezig. Met name voor kalkoenen is nog geen oplossing in zicht.
- Daarnaast blijkt dat vaak een combinatie van maatregelen betreffende huisvesting en management nodig zal zijn om tot een verantwoorde uitfasering te komen.
- Aangepaste huisvesting maakt onderdeel uit van het traject van de dierwaardige veehouderij. In dat kader heeft u in uw brief van 4 november jl. (Kamerstuk 28 286, nr. 1265) ook aangegeven dat de onder genoemd artikel 2.8, tweede lid, onderdeel b, bij algemene maatregel van bestuur aangewezen ingrepen zullen worden heroverwogen. Dit betekent dus dat er ook vanuit dit traject inzet is op het uitfaseren en maximaal inperken van de resterende fysieke ingrepen die dienen om dieren aan te passen aan het houderijsysteem.
- Indien u akkoord gaat met verlenging van de vrijstelling voor een aantal diercategorieën zal dat in de brief worden opgenomen.

Registreren stalbezettingen

- U geeft in de brief aan dat de minister van Justitie en Veiligheid voor de zomer in zal gaan op uw toezegging van 8 december 2022 om de minister van Justitie en Veiligheid te verzoeken cijfers van aantal stalbezettingen te gaan bijhouden.

Export derde landen en certificering

- U informeert de Kamer over uw toezegging om te bekijken of de bindende afspraken met niet-EU-landen voor de export van levende dieren beëindigd kunnen worden (naar aanleiding van een aangehouden motie van het lid Vestering, PvdD).
- U geeft in deze brief aan dat uw besluit is dat Nederland per 31 december 2023 de betreffende bindende afspraken met derde landen zal beëindigen en geen nieuwe bilaterale afspraken voor de export van levend vee meer zal faciliteren ten gunste van het Nederlandse bedrijfsleven.
- Dit betekent niet dat de export van levend vee naar derde landen wordt verboden. Binnen de Europese kaders heeft Nederland hiervoor geen ruimte. Export van vee blijft mogelijk op basis van:
 - verzoekcertificering
 - bilaterale certificaten afgesproken tussen de EU en derde landen.
- Verzoekcertificering brengt wel (dierenwelzijns)risico's met zich mee. Om deze in te perken gaat u samen met de NVWA het proces en de voorwaarden van

verzoekcertificering van levende dieren zo inrichten dat een aanvraag die daar niet aan voldoet niet in behandeling wordt genomen.

- Tot slot gaat u bij de EC aandringen om als EU geen nieuwe afspraken meer met derde landen te maken over de export van levend vee.

Huis- en hobbydierenlijst

- In de verzamelbrief dierenwelzijn die is verzonden op 19 januari 2023 (Kamerstuk 28286, nr. 1287) is aangegeven dat de verwachte datum van inwerkingtreding van de huis- en hobbydierenlijst 1 januari 2024 was. Ook werd aangegeven dat de lijst en de daarbij horende regelgeving (een wijziging van het Besluit houders van dieren en van de Regeling houders van dieren) halverwege 2023 in wet- en regelgeving zouden zijn vastgesteld.
- In het concept van de Kamerbrief wordt toegelicht dat de te nemen stappen in het proces van invoering van de lijst meer tijd kosten dan voorzien.
- Het gaat onder meer over de notificatie van het ontwerpbesluit bij de Europese Commissie en de uitvoering- en handhavingstoets door de handhavende organisaties, en de voorbereiding van de praktische uitvoering van de nieuwe lijst.
- Voor een goede implementatie van de huis- en hobbydierenlijst is het van belang dat de verschillende stappen zorgvuldig worden doorlopen.
- Als u akkoord bent, willen we in de Kamerbrief opnemen dat we verwachten dat de lijst en de wijzigingsregelgeving op hun vroegst aan het eind van 2023 kunnen worden vastgesteld. Gegeven het kabinetsbeleid inzake vaste verandermomenten betekent dit dat inwerkingtreding voor het eerst op 1 juli 2024 mogelijk zal zijn.

Incident geëlektrocuteerde koeien

- U informeert de Kamer conform toezegging van 13 december 2022 over een onderzoek naar de 16 geëlektrocuteerde koeien door een mestschuifstelsel.
- In uw brief legt u uit wat er is gebeurd.